

**Eindrapportage BIK onderzoek
Mocca
Martijn Pool**

Foto van: Anouck Wolf 2009

18 november 2010

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Conclusie/samenvatting	4
H1 De bik'ers en hun verwachtingen	7
De bik'ers	7
Plannen van aanpak	7
Verwachtingen	8
H2 Het eerste jaar als bik'er	10
Het werk	10
Hoe hebben de bik'ers de opdrachten binnengehaald?	11
Hoe is het werken op scholen bevallen?	12
Problemen ondervonden bij het opzetten of uitvoeren van de projecten?	12
Hebben de bik'ers een ontwikkeling doorgemaakt en wat hebben ze geleerd?	13
Hoeveel verdiend?	13
Toekomst	14
H3 Scholing	15
Bik opleiding	15
Bijscholing	15
Bijlage 1 De Bik'ers	17
Bijlage 2 Interviewopzetten	18

Inleiding

Bik'er (<nieuw>): -s, een professioneel kunstenaar die zijn kunstenaarschap in dienst stelt van het onderwijs en daar een deel van zijn inspiratie uit haalt.

In de opleiding Beroepskunstenaars in de Klas (bik) leren kunstenaars een brug te slaan tussen kunst en kind. Uitgangspunt hierbij is het kunstenaarschap van de kunstenaar; hun vak of discipline. De kunstenaars leren tijdens de opleiding projecten voor het basisonderwijs te ontwikkelen die in het verlengde liggen van hun vak/discipline. Het is de bedoeling dat deze activiteiten meer behelzen dan alleen een 'kunstje' doen. Het belangrijkste aandachtsgebied is het aansluiten bij de belevingswereld van de kinderen en op deze manier een brug slaan tussen kunst en kind. De activiteiten die ontwikkeld worden kunnen voor het basisonderwijs een duidelijke meerwaarde hebben. Basisscholen hebben behoefte aan geïnspireerde kunstenaars die bekwaam zijn in het overbrengen van hun enthousiasme voor kunst en daardoor wellicht een frisse wind door de school laten waaien.¹ Na de opleiding van een jaar, kunnen bik'ers samen met een groepsleerkracht projecten bedenken en uitvoeren.

Beroepskunstenaars in de klas is een initiatief van Kunstenaars&CO. De bik-opleiding wordt op vijf plaatsen in Nederland verzorgd door het kunstvakonderwijs in samenwerking met cultuureducatie-instellingen. In Amsterdam wordt de opleiding verzorgd door de AHK.

Elk jaar studeren er landelijk tientallen bik'ers af. Dit betekent dat er elk jaar weer nieuwe kunstenaars terechtkomen op de cultuureducatie-arbeidsmarkt voor scholen. Mocca heeft besloten om de 11 Amsterdamse bik'ers die in 2009 afstudeerden een jaar lang te volgen. Door dit onderzoek krijgt Mocca een beeld van waar nieuwe cultuureducatie zzp-ers mee te maken krijgen. Deze informatie biedt richting aan initiatieven om deze individuele kunstenaars, waar nodig, te ondersteunen.

Verdeeld over een jaar zijn de afgestudeerde bik'ers drie keer geïnterviewd. In het eerste interview, vlak na het afstuderen, is ze gevraagd naar hun kunstachtergrond, hun plannen op het gebied van bik werkzaamheden en verwachtingen wat betreft het werken als bik'er. In het tweede interview, na een half jaar, is in het gesprek geïnventariseerd of hun verwachtingen waarheid zijn geworden, of ze gewerkt hebben als bik'er, en of zij tegen problemen aan waren gelopen. Twaalf maanden na het afstuderen zijn de laatste interviews gehouden. In die gesprekken werd teruggekeken naar het verloop van het eerste jaar als bik'er.

Het is uiteindelijk niet gelukt, om verschillende redenen, om alle 11 bik'ers drie keer te spreken. Enkele van hen zijn maar een of twee keer gesproken.

De rapportage begint met een samenvatting en conclusies. In het eerste hoofdstuk worden de verwachtingen van de bik'ers na het afronden van de opleiding uiteengezet. De redenen voor de kunstenaars om de opleiding te volgen; hun plan van aanpak om opdrachten binnen te halen na de opleiding en de verwachtingen met betrekking tot de hoeveelheid werk komen in de hoofdstuk aan bod. In hoofdstuk twee worden de werkervaringen in het eerste jaar op een rij gezet. Hoe is het werk op school bevallen? Hebben ze problemen ondervonden? Dit zijn de vragen die in dit hoofdstuk aan de orde komen.

In de interviews is de bik'ers ook gevraagd naar hun mening over de bik opleiding en naar een eventuele behoefte aan bijscholing. Hun reacties op dit onderwerp staan in hoofdstuk 3.

¹Werkboek bik-opleiding, Kunstenaars&CO 2008

Conclusie/samenvatting

Bik-opleiding

- Genoemde redenen om te beginnen aan de opleiding: werk genereren in eigen kunstdiscipline, het uitbreiden van de arbeidspraktijk, altijd al affiniteit gehad met het werken met kinderen en, in het algemeen, meer inkomen genereren.
- Alle geïnterviewden gaven aan dat ze enorm veel aan de bik-opleiding hadden gehad. Er was veel geleerd op het gebied van pedagogiek, didactiek en het opzetten van projecten.
- Daarnaast wordt de opleiding geprezen vanwege de ervaring die wordt opgedaan door de stages in de schoolpraktijk. Deze stages worden als beste leerschool gezien en als grootste leermoment.
- Slechts een van de bik'ers was niet te spreken over de opleiding, ze voelde zich niet klaar om projecten te doen op scholen.
- Veel bik'ers gaan aan het werk in de naschoolse cultuureducatie. In de bik-opleiding wordt geen informatie over dit werkgebied gegeven en dat wordt gemist.

Het werk

- In het eerste jaar hebben bijna alle bik'ers gewerkt. Slechts een van de 11 bik'ers heeft nog geen enkele keer op een school gewerkt in het eerste jaar. Een ander is na een keer werken volledig gestopt met het doen van projecten voor scholen.
- De bik'ers hebben in hun eerste jaar op tientallen scholen projecten gedaan, in het naschoolse circuit gewerkt en andere bik gerelateerde werkzaamheden gedaan zoals het werken als museumdocent of het geven van workshops aan volwassenen.
- De verdiensten die de bik'ers er aan overgehouden hebben verschillen sterk. Dit komt ook door verschillen in de aantallen opdrachten en de duur van de opdrachten. Over de uurlonen waren alle bik'ers tevreden. Vijf bik'ers hadden hun financiële informatie paraat. Uit hun gegevens bleek dat ze gemiddeld zo'n 400 euro per maand verdienden aan bik gerelateerd werk.
- In het eerste interview hadden de bik'ers enorm hoge verwachtingen over de hoeveelheid werk en inkomsten. Deze verwachtingen hebben ze bij moeten stellen. Terugkijkend zagen ze zelf in dat de eerste verwachtingen niet realistisch waren. Over het algemeen waren ze heel tevreden over wat ze in het eerste jaar allemaal hadden gedaan.
- Enkele bik'ers schoten uit de startblokken, maar doen nu juist minder losse opdrachten. Dit omdat ze een vaste aanstelling hebben gekregen. Andere bik'ers begonnen rustiger (om verschillende redenen) en doen nu meer losse opdrachten.
- Ondanks dat de opleiding daar niet voor opleidt, werken veel bik'ers in de naschoolse opvang.
- De bik'ers hebben de projecten gedaan die ze op de opleiding hadden ontwikkeld, maar ook nieuwe projecten op maat voor de scholen gemaakt.

Acquisitie

- De meeste opdrachten zijn binnengehaald door aan te sluiten bij bemiddelingsorganisaties, in het via via circuit en verschillende presentatiemogelijkheden als websites en markten. Dit waren strategieën die de bik'ers van tevoren in gedachten hadden om opdrachten binnen te halen.

- Het kunnen netwerken lijkt toch wel een belangrijk eigenschap te zijn om opdrachten binnen te halen.
- In het eerste jaar zijn er redelijk wat opdrachten via via binnengehaald, maar de bik'ers beseffen ook dat ze hier niet op kunnen rekenen om structureel aan het werk te blijven.

Ervaringen

- Het merendeel van de bik'ers heeft het eerste jaar als heel positief en leerzaam ervaren.
- De bik'ers hebben geen problemen ondervonden bij het opzetten van projecten.
- De bik'ers ondervonden soms wel problemen bij de uitvoering van de projecten. De problemen die zij noemden hadden voornamelijk te maken met de samenwerking met de scholen en de betrokkenheid van de docenten. In een enkel geval leidde dit tot een bijna onwerkbaar situatie.
- Een deel van de bik'ers doet de projecten liever met een docent erbij, zodat deze de orde kan bewaren in de klas. Het andere deel doet het liever zonder een docent erbij, omdat ze dan voor hun gevoel meer vrijheid hebben en de kinderen ook vrijer zijn.
- De bik'ers hebben verschillende vaste dienstverbanden aan het eerste jaar overgehouden. Er is een bik'er vakdocent beeldende vorming op een school, een ander is atelieriste bij een kindercentrum, een ander is museumdocent.
- Een aantal bik'ers doet de bik werkzaamheden er echt bij en wil niet dat het teveel tijd in beslag neemt omdat het anders ten koste gaat van hun werk als kunstenaar.
- Belangrijkste zaken die de bik'ers geleerd hebben: zorg voor een open houding, wees flexibel en geduldig en vertrouw op de eigen creativiteit. Zorg er daarnaast voor dat je alles zelf in de hand hebt en alles zelf organiseert.

Platformen

- De bik'ers van dit studiejaar maken bijna geen gebruik van Bik Amsterdam en niemand heeft gebruikt gemaakt van de locatie Garage Notweg.
- De bik'ers melden zich maar mondjesmaat aan op databases van Bik Amsterdam, de landelijke Bik site en Mocca.

Toekomst

- Drie bik'ers gaven aan minder tijd te gaan besteden aan het doen van losse projecten op scholen. Een daarvan gaat al haar bik-tijd steken in haar bedrijf Cultura Nederland en alleen nog als het zo uitkomt zelf een project doen. De andere twee hebben een vaste aanstelling bij een kindercentrum en op een school en gaan minder tijd besteden aan losse projecten.
- Zeven van de bik'ers gaan verder met het doen van losse projecten.
- Enkelen willen wel voorkomen dat het werken op scholen de overhand krijgt over hun werk als autonoom kunstenaar.

Bijscholing

- Er is behoefte aan bijscholing op het gebied van pedagogiek.
- Er is behoefte aan uitwisseling door bik'ers onderling om van elkaars ervaringen te leren.

- De bik'ers geven aan dat ze nog wel meer willen leren over werken in het naschoolse circuit, pedagogiek (hoe ga je om met moeilijke kinderen/groepen) en de zakelijke kant (factureren, belasting).

H1 De bik'ers en hun verwachtingen

Van het studiejaar 2008-2009 hebben uiteindelijk elf bik'ers meegewerkt aan dit onderzoek. In het eerste interview is de bik'ers enkele kennismakende vragen gesteld over hun discipline, ervaring in hun kunstdiscipline, ervaring in het werken met kinderen en de reden waarom ze eigenlijk begonnen met de bik opleiding. In dit hoofdstuk zal dit eerst kort samengevat worden om een beeld te krijgen van de groep die mee heeft gewerkt. Daarna worden hun plannen van aanpak en verwachtingen voor het eerste jaar in beeld gebracht.

De bik'ers

De groep bik'ers die meewerkte aan het onderzoek was een gemêleerd gezelschap van karakters, maar ook van kunstdisciplines. De disciplines beeldend en audiovisueel/nieuwe media waren oververtegenwoordigd in deze groep. Verder waren er nog vertegenwoordigers van drama en theater en bik'ers die ook wel dans en muziek projecten doen, maar dat zijn niet hun hoofddisciplines.

Bijna alle bik'ers hadden al een jarenlange ervaring in hun kunstenaarschap of vakmanschap, na een afgeronde opleiding aan verschillende academies in Nederland. Het merendeel had ook ervaring met het werken met kinderen, maar bijna niemand had ervaring met het doen van cultuureducatie projecten in schoolverband.

In de interviews werden verschillende redenen gegeven voor het beginnen aan de bik opleiding. Een van de redenen was om werk te genereren in de eigen kunstdiscipline en op deze manier geld te verdienen met kunst gerelateerd werk. Met dat inkomen wilde men het kunstenaarschap bekostigen. Anderen gaven eerlijk toe dat de voornaamste reden de financiën was:

[Ik ben aan de bik opleiding begonnen] Om een stok achter de deur te hebben, om de huur te kunnen betalen. De reden is dus voornamelijk financieel, maar daarnaast omdat ik het al heel lang leuk vind om met kinderen te werken.

Het tweede deel van dit citaat bleek echter de voornaamste reden voor deze kunstenaars om aan de bik opleiding te beginnen en om uiteindelijk projecten te willen doen in het onderwijs. Ze hebben altijd al een behoefte gehad om met kinderen te werken en willen kinderen enthousiasmeren voor kunst door de positieve ervaringen die kunst hen brengt. De belevingswereld van de kinderen wordt als reden gegeven om met ze te willen werken.

Het leek mij heel leuk om in de kindersfeer te zitten. Kinderen leven erg in het nu, onbevangen, spontaan. Dat vond ik erg leuk. Nieuwsgierigheid naar hoe ideeën ontstaan bij kinderen, want die beginnen pas net met het creatieve proces, zeker de kleuters, en dan is het leuk om te kijken hoe creativiteit ontstaat en de kindergeest werkt. Het is leuk om te zien hoe zij vanuit de essentie werken. En daarnaast vanuit een behoefte om iets door te geven.

Logischerwijs hebben alle afgestudeerde bik'ers affiniteit met het werken met kinderen, maar het bleek wel dat het uitbreiden van de arbeidspraktijk een belangrijke reden was om de opleiding te volgen.

Plannen van aanpak

Bijna alle bik'ers waren van plan om actief op zoek te gaan naar opdrachten of hadden zelfs al opdrachten vastgelegd met scholen ten tijde van het eerste interview. Er was ook een aantal dat al werk hadden gevonden op scholen en in de naschoolse opvang.

Op de vraag met welke projecten de bik'ers naar de school gingen werden drie verschillende antwoorden gegeven:

- vaste projecten ontwikkeld tijdens de bik
- naast vaste projecten ook projecten op maat
- geen vaste projecten, alleen maar maatwerk

Een van de bik'ers zei over zijn keuze voor vaste projecten en maatwerk:

Dat was ook het hele verhaal bij de bik opleiding. Aan de ene kant werd gezegd dat het goed was dat je aanbiedt in jouw discipline en dan kom je in gesprek en dan kom je tot een oplossing. Maar aan de andere kant moeten ze ook ergens op afkomen. De scholen kennen jou niet, dus dat is lastig. Ik heb een soort tussenweg gevonden. Wat ik doe

is ik laat ze het project zien, maar zeg er gelijk bij dat het aanpasbaar is. Dan heb je toch een soort basis gelegd voor de ICC-er of directeur, want zo'n gesprek komt altijd toch wel voort uit enthousiasme voor wat je al een keer gedaan hebt, en dan kan je het weer aanpassen aan elk thema.

Hoe scholen te bereiken en opdrachten binnen te halen is een onderwerp wat speelt bij veel cultuureducatieve instellingen en kunstenaars. De bik'ers hadden verschillende strategieën bedacht:

- via bemiddelingsbureaus (Stichting Wijsneus, Kunstkrul, Pier K, SEP, Rode Loper)
- via via in het informele circuit
- scholen bezoeken (in de buurt) na eerst gebeld te hebben
- stagescholen benaderen
- scholen bellen en portfolio opsturen
- via Bik Amsterdam/Garage Notweg
- via andere bik'ers
- Mocca website & markt

Het was opvallend dat een groot aantal bik'ers rekenden op het via via binnenhalen van de opdrachten. Een terugkerende opmerking was:

Eerlijk gezegd ben ik niet iemand die dan ineens zichzelf heel heftig gaat promoten. Ik denk dat het bij mij allemaal informeel gaat. Meer via via. Als je een goed project aanbiedt, dan gaan mensen dit ook weer door vertellen aan andere mogelijke geïnteresseerde. Volgens mij is dat gewoon de manier hoe het gaat.

Daarnaast waren er ook bik'ers die via verschillende wegen opdrachten probeerden binnen te halen en waarbij dat goed lukte.

De contacten die nu lopen zijn opgedaan op de Mocca markt en omdat de ICC-er bij de [bik-]opleiding langs was gekomen. Dus voorlopig heb ik dit dan al. Maar ik stuur scholen ook een mail en bel ze gewoon op. Daarnaast heb ik nog een telefoontje gehad van SEP en de Rode Loper, dus daar ga ik mij misschien wel voor aanmelden. We hebben met de bik ook contacten gelegd met Pier K en daar heb ik ook een tekst voor opgestuurd. Dus wie weet komt daar ook nog iets uit voort.

De bik'ers hadden duidelijk verschillende strategieën om opdrachten binnen te halen, van heel actief tot minder actief en van het wedden op een paard en op meerdere paarden.

Verwachtingen

Als je een jaar lang een groep volgt is het interessant om aan het begin van het traject te vragen wat hun verwachtingen zijn en uiteindelijk te kijken of deze verwachtingen uitgekomen zijn. De verwachtingen van de net afgestudeerde bik'ers waren over het algemeen hooggespannen. Verwachtingen die genoemd werden:

- twee dagen per week, 3 à 4 uur op een school
- 'Dit wordt mijn weekinvulling.'
- 1 à 2 keer per jaar een groot project op school
- goede samenwerking met de groepsleerkrachten
- in verloop van tijd met 20 scholen een goede band opgebouwd

Verder waren er nog bik'ers die niet teveel op scholen wilden werken, omdat ze in eerste plaats gewoon kunstenaar zijn. Die doen het er echt bij als het uitkomt en plegen zelf ook geen actieve acquisitie.

Slechts een van de geïnterviewden had niet zulke hoopvolle verwachtingen.

Ik zie en ik weet dat de concurrentie waanzinnig groot is, waarbij ik denk dat er zoveel ontzettend leuke bik'ers zijn met zoveel leuke projecten, dat ik denk hoe in godsnaam die ene school mijn project gaat vinden? Eigenlijk verwacht ik er helemaal niet zoveel van. Ik verwacht niet dat het werk naar me toe komt vliegen. Ik denk dat ik er hard aan moet trekken om opdrachten naar mij toe te krijgen, maar wie weet gaat het op een gegeven moment wel heel goed lopen, omdat het van mond op mond gaat. Dus ik weet het niet, maar tegelijkertijd ben ik een beetje negatief en bang, omdat ik het gewoon niet weet in deze tijd.

De verwachtingen qua financiële vergoeding liepen ook sterk uiteen, maar waren eveneens hoog. Sommige rekenden per project en daar liepen de bedragen van € 750 tot €3000, afhankelijk van de

duur en grootte van het project. Een vaker genoemd inkomen was € 1000 euro per maand. Er zaten grote verschillen in de verwachtingen, door het verschil in verwachtingen qua hoeveelheid werk. Een overzicht van verwachte inkomsten van hoog naar laag:

- € 3000 per project
- € 1600 netto per maand (8 werkdagen)
- € 200 per dag
- € 400 per week (3 ochtenden werken)
- € 1000 per maand
- € 800 netto per maand
- € 750 per project
- € 500 a € 600 per maand (2 ochtenden per week)

H2 Het eerste jaar als bik'er

De verwachtingen van de net afgestudeerde bik'ers waren hoog. Zijn die verwachtingen waargemaakt? In dit hoofdstuk wordt beschreven wat de bik'ers hebben gedaan, hoe ze aan het werk zijn gekomen, hoe ze het werk ervaren hebben en of ze doorgaan met bik (gerelateerd) werk.

Het werk

In het eerste jaar hebben deze bik'ers op meer dan 20 scholen binnen en buiten Amsterdam projecten gedaan. Dit waren kleine workshops van enkele uren, maar ook grotere projecten van soms maanden. Daarnaast hebben ze meerdere keren in het naschoolse gewerkt, via boekingen door welzijnsinstellingen. Verder hebben ze activiteiten gedaan die niet exclusief voor kinderen waren, maar die ze zelf wel zagen als bik werkzaamheden. Hieronder een overzicht:

Scholen Amsterdam	Scholen buiten Amsterdam	Naschools	Anders
<ul style="list-style-type: none"> Basisschool Dr. Rijk Kramer Daltonschool de Meer Montessorischool de Regenboog Basisschool de Schakel Merkelbachschool Montessorischool IJdoornschool Basisschool de Notenkraker Willibrordschool Goeman Borgesiusschool Burgemeester Vluchtschool KBS De Boomgaard 4^e Montessori de Pinksterbloem Dorus Rijkersschool De Klimop 	<ul style="list-style-type: none"> Basisschool in Vijfhuizen Basisschool de Vuurvlinder in Den Haag 12 scholen in Arnhem (1 project) Toeval Gezocht op school in Landsmeer Thabita school in Hoofddorp School in Hilversum VMBO school in Rotterdam Basisschool Kudelstraat in Hoofddorp Andere scholen in Hoofddorp 	<ul style="list-style-type: none"> Via Talententent Transvaal Via Schatkamer Via Combiwel Via Partou Via Stichting Etude Talentontwikkeling 	<ul style="list-style-type: none"> Bemiddelingsbureau Cultura Nederland opgezet Volwassenenonderwijs voor Willem de Kooning Academie Animatieworkshop aan kunstenaars in Normandie Familiewerkshops bij Museum Singer Laren Atelieriste bij Kindercentrum de Platanen Bevo docent op de Kraal Zandkastelen bouwen project in de buurt

Zoals hierboven al aangegeven hebben de bik'ers uiteenlopende projecten en workshops op scholen en in het naschoolse onderwijs uitgevoerd. Er zaten korte workshops tussen, maar ook projecten die over meerdere maanden liepen. Onderstaand drie voorbeelden van verschillende projecten en werkzaamheden ter illustratie:

Bik'er Daphne van Duivenboden heeft op meerdere scholen haar project *Vet Kunstkabinet* gedaan, zowel in Amsterdam als daarbuiten. Het is een project van drie keer 1,5 uur. In dit project stimuleert Daphne de kinderen op een kunstzinnige manier een eigen kunstkabinet te maken. Dit is een bijzonder koffertje waarin je kostbare herinneringen kunt verzamelen en beschermen. Heel belangrijk is dat de kinderen zich veilig voelen. Door kinderen een eigen veilige plek te laten creëren worden ze zich bewust van hun eigen voorkeuren ten opzichte van de ander. 'Het besef uniek te mogen zijn, maakt ze zelfverzekerder', aldus Daphne.

Een voorbeeld van een langer lopend groot project in samenwerking met Talententent is het project *Transvaaltapijt* waar Nienke Brokke aan mee heeft gewerkt. De Talententent komt voort uit de wijkaanpak van de Transvaalbuurt waarin een coalitie van stadsdeel, woningcorporaties, welzijnsorganisatie Dynamo en bewoners samen werken onder het motto: 'Transvaalbuurt steeds beter'. Kinderen uit de Transvaalbuurt kwamen voor het Transvaaltapijt project in een periode van maanden samen om te werken aan het Transvaaltapijt. Het Transvaaltapijt is een digitaal tapijt voor alle straten en pleinen van de buurt waarin de kinderen hun beleving in de buurt hebben verbeeld. Het is een digitale kaart geworden, waar de verhalen van de kinderen terug te vinden zijn. Zo hebben de kinderen de buurt letterlijk en figuurlijk op de kaart gezet. Samen met kunstenaars Lijm-lab en Bea Radamm heeft Nienke Brokke de banieren gemaakt en een tentoonstelling in de etalages in de buurt.²

²

² 'De talententent presenteert het transvaaltapijt' in: Echo (24 juni 2010)

Een ander voorbeeld is het opzetten van een eigen onderneming. Bik'er Sandra Dierx heeft samen met Yannick van Balen het bureau Cultura Nederland opgezet. Door middel van workshops en voorlichting willen ze kinderen spelenderwijs kennis laten maken met taal, cultureel erfgoed, theater, muziek, dans, zang, wetenschap, lichaam, multimedia en kunst. Ze bieden verschillende workshops aan waarbij taalontwikkeling standaard geïntegreerd zijn. Scholen kunnen bij hun terecht voor de inzetten van vakdocente die de workshops op school geven.

Hoe hebben de bik'ers de opdrachten binnengehaald?

De bik'ers hadden in het eerste interview verschillende strategieën bedacht om opdrachten binnen te halen. Hoe hebben de bik'ers uiteindelijk hun opdrachten binnengehaald? Zoals hierboven uit het overzicht al duidelijk wordt hebben ze dat via organisaties gedaan die de acquisitie uit handen nemen. De organisaties die de bik'ers noemden in de interviews waren:

- Stichting Wijsneus
- Pier K
- Etude Talentontwikkeling
- TalentenTent Transvaal
- KunstKrul
- Partou
- Schatkamer
- Combiwel
- KunstGrens
- Noordjes Kinderkunst
- Amsterdamse jeugdtheJAterschool

Er waren ook andere wegen waarlangs bik'ers opdrachten kregen. Een van de meest genoemde strategieën was het via binnen halen van opdrachten. Dit bleek in de praktijk voor sommigen ook echt te werken. Een van de bik'ers was benaderd door een organisatie. Dit was via een vriend die bevriend is met de organisator. Weer een andere bik'er fietste toevallig langs een school en zag een oude bekende. Ze raakten in gesprek en een de docent die ernaast stond gaf aan dat hij een project wilde opzetten met een kunstenaar. Zo was het contact gelegd en uiteindelijk de opdracht geboren. Oude contacten bleken vaker opdrachten op te leveren. Tijdens de bik opleiding komen er ook ICC-ers van scholen langs en deze contacten bleken ook in opdrachten te resulteren. Verder hebben enkele bik'ers later nog opdrachten gedaan op de scholen waar ze hun stage liepen.

Nog twee andere manieren waarop de bik'ers opdrachten realiseerden waren de Cultuureducatie in Amsterdam dag van Mocca en de landelijke bik website³. Tijdens de Cultuureducatie in Amsterdam dag in de Beurs van Berlage in 2009 hebben meerdere bik'ers opdrachten binnengehaald. Dit waren nieuwe scholen, maar ook scholen waarvan de ICC-ers ook al een bezoekje hadden gebracht aan de bik tijdens de opleiding van deze lichting. De bik'ers die zich aangemeld hebben op de landelijke website krijgen geregeld aanvragen binnen voor opdrachten. Dit kunnen wel scholen door het hele land zijn.

Een andere mogelijkheid voor de bik'ers om zich aan het Amsterdamse onderwijs te presenteren is het collectief Bik Amsterdam. Dit is een collectief van ongeveer 50 beroepskunstenaars die de laatste jaren de Bik opleiding hebben gevolgd. Omdat tijdens de opleiding bleek dat de groep bik'ers uit Amsterdam uitstekend konden samenwerken hebben, besloten zij hun krachten in de toekomst ook te bundelen. Het Bik Amsterdam Collectief is een platform, waar zij zich gezamenlijk presenteren onder de naam Bik Amsterdam, maar van waaruit zij ook individueel opereren.⁴ Verder hadden ze op de Garage Notweg een creatieve hotspot, een locatie waar bik'ers om projecten op locatie konden uitvoeren. Deze plek is echter gesloten.

Geen van de bik'ers uit dit studiejaar gaf aan dat ze gebruik maakten van het platform Bik Amsterdam. Redenen die hiervoor werden gegeven waren onder meer dat ze het niet nodig hadden. Ze konden hun opdrachten zelf binnenhalen of ze hadden al teveel werk. Er wordt ook aangevoerd dat ze zich

³ Landelijke Bik website www.kunstenaarsindeklas.nl/

⁴ Amsterdamse Bik website (<http://bikamsterdam.nl/>)

er niet aan konden melden of er tot nu toe niets aan hadden gehad. Slechts een van de geïnterviewde bik'ers staat daadwerkelijk op de database van Bik Amsterdam. Een van de andere bik'ers vertelde:

Ik heb een e-mail gestuurd en ik kreeg helemaal geen reactie. Toen heb ik me aangemeld via de site en ook geen reactie. Dus toen dacht ik van laat maar.

Geen van deze bik'ers maakte gebruik van de locatie Garage Notweg. Sommige zagen niet helemaal hoe ze dat zelf vorm moesten geven omdat ze eigenlijk niet meer nodig hebben dan een normaal klaslokaal. Hierdoor had het geen meerwaarde voor hen om daar te gaan zitten. Daarnaast werd meermaals aangegeven dat het ook te ver weg is.

bik'ers van dit studiejaar op verschillende digitale platformen:
Bik Amsterdam: 1
Bik Nederland: 4
Mocca database: 5

Hoe is het werken op scholen bevallen?

Het werken op scholen is het overgrote merendeel van de geïnterviewden heel goed bevallen. Vooral over het contact met de kinderen zelf zijn de bik'ers erg te spreken.

Het werken op scholen is ontzettend goed bevallen. Met die kinderen werken is gewoon echt een eye-opener. Zoveel overgave en zoveel concentratie. Al die problemen er omheen, forget about that, het gaat om de kinderen. Dat is het belangrijkste en dat is mij ontzettend goed bevallen. Echt leuk.

Opvallend is dat sommige het juist heel fijn vinden als de docent erbij is, maar anderen het juist fijner vinden werken als er geen docent bij is. De een geniet juist van de vrijheid die je hebt als je zonder docent erbij werkt, maar anderen vinden het juist lastig omdat je de school en de leerlingen niet kent en het maar een paar lessen zijn. Maar bijna iedereen was heel positief over de ervaringen in het werken op scholen.

Slechts een van de bik'ers heeft een keer een workshop op een school gedaan en heeft daar zo'n slechte ervaring aan over gehouden dat hij er meteen mee gestopt is. De bik'er had het project last minute overgenomen van een collega die ineens niet kon.

Het project was niet onaardig, maar het was niet wat ik wilde eigenlijk. Ik wist eigenlijk wel dat het niet zo'n goed project was, maar dacht dat het misschien nog wel leuk zou worden en ben erin gestapt. Het viel erg tegen. Ik had er toen even helemaal geen zin meer in. De hele motivatie om acquisitie te plegen, achter scholen aan te bellen is op dit moment weg. Ik had ook echt het gevoel dat ik overspannen was. Ik kon er even niet meer tegen. Als ik dan ook nog de hele tijd achter scholen moet aanbellen en dan ook nog eens te horen krijg: nee we zitten vol. Dan ga ik liever post bezorgen.

Daarnaast was er maar een bik'er die het eerste jaar nog helemaal niet gewerkt had. Deze bik'er had niet het gevoel dat ze klaar was na de opleiding om projecten op scholen te doen.

Het feit dat ik twijfels heb vind ik logisch. Je hebt zo weinig ervaring opgedaan met de bik in het voor de klas staan. Vervolgens is er bij de derde stage ook niemand komen kijken, dus kan je daar ook niet een feedback op krijgen. En er was op het eind ook helemaal geen feedback.

Problemen ondervonden bij het opzetten of uitvoeren van de projecten?

Eigenlijk heeft geen van de bik'ers problemen ondervonden bij het opzetten van de projecten. Bij het uitvoeren van de projecten liepen sommige echter wel tegen barrières aan. Enkele bik'ers hadden negatieve ervaringen in de samenwerking met de docenten op de school. Er werd soms betrokkenheid van de docenten op de school gemist. Dit in samenhang met een enkele keer een fout van de kant van de bik'ers kon leiden tot een bijna onwerkbaar situatie.

Bij een groep ging het een paar keer niet goed vanuit mijn kant. Ik had het uiteindelijk allemaal goed gemaakt, maar dan is het zaadje al geplant. Dus dat was een beetje vervelend. Maar het is ook meerdere keren voorgekomen dat de school iets veranderde en dat wij dat dan maar moesten aannemen. Dus andersom is het ook niet zo soepel. Dat vind ik dan niet oké. Als ik het een paar keer een beetje verknalt heb en het goed heb gemaakt door er extra tijd in te gestoken, goed. Maar als zij iets veranderen dan moet dat allemaal maar kunnen, alsof wij geen leven hebben naast dat project van hun. Dat vond ik een beetje raar. Dat is dan gelijk ook heel irritant, want zo'n sfeer is moeilijk vanaf te komen. Als ze dan eenmaal zo'n kijken hebben op dingen dan houden ze dat vast. Dan kom je ze tegen in de gang en dan willen je het liefst wegsturen. Dat wil je helemaal niet. Dat is zo naar, van die lange gezichten. Of met spullen. De kinderen hebben werkstukken gemaakt en toen moest dat ineens weggehaald worden, want het stond in de vensterbank en het stond in de weg. Dan kregen wij een boos telefoontje dat we dat weg moesten komen halen omdat het in de weg staat. Hoe kan je nou zo ermee omgaan? Dat zijn jouw kinderen. Alsof het een soort rotzooi is. Er zijn persoonlijke ego dingen en dat heeft niks met de kinderen te maken en ook niet met de directie.

De betrokkenheid van en communicatie met de docenten was hetgeen wat het vaakst genoemd werd als antwoord op de vraag of er zaken zijn die ze anders zouden willen zien in het werken op scholen.

Dat er openheid is naar dit soort projecten, ook van de leerkrachten uit. Meestal is dat niet zo. Soms heb je een juf waar je het gevoel bij kan krijgen dat het haar in de maag gesplitst is. Dat het is besloten en ze maar mee moet doen.

Tijdens de naschoolse activiteiten werken de bik'ers meestal alleen. Dit brengt weer andere problemen met zich mee.

Ik vind het best lastig om les te geven bij het naschoolse zonder leerkracht. De kinderen kennen mij niet en ik de kinderen niet. Zo'n nieuwe juf en nieuwe les is best spannend. Vaak zijn de kinderen uitgelaten en proberen je grenzen op te zoeken. Werken met leerkrachten die dan een soort van toezicht houden bevalt mij een stuk beter. Wat ik wel merk is dat sommige docenten het lastig vinden om zich aan te passen en een kunstproject soms teveel vinden en afleidt van de dagelijkse structuur en eigen lestijd.

Sommige bik'ers vinden het wel even bikkelen als er geen docent bij is. Ze geven echter zelf ook aan dat het allemaal nog aftasten is en 'het je eigen maken' en dat dat door ervaringen opdoen moet gebeuren.

Hebben de bik'ers een ontwikkeling doorgemaakt en wat hebben ze geleerd?

Afgezien van de stages zijn de bik'ers redelijk onervaren in het werken met kinderen en met werken in het onderwijs. Vanzelfsprekend hebben de bik'ers veel geleerd in deze periode. Ze gaven allemaal aan enorm veel geleerd te hebben in het eerste jaar.

Elke keer leer je weer. Gewoon door te doen. Nieuwe manieren om een klas te benaderen, om te gaan met docenten en dat soort dingen. Dat is gewoon on-going.

Een van de belangrijkste dingen die ze geleerd hebben, is een open houding hebben, flexibel en geduldig te zijn en te vertrouwen op de eigen creativiteit. Daarnaast leerden ze dat je alles zelf in de hand moet hebben en alles zelf moet organiseren. Zorg dat je aan alle belangrijke punten denkt, alle vragen aan de opdrachtgever stelt en vervolgens duidelijke afspraken maakt. Tenslotte hebben ze veel geleerd in de communicatie met leerlingen en docenten. Ervoor zorgen dat je heel duidelijk bent in wat je komt doen op de school naar de docenten toe en dat je niet zo maar binnenstapt en je les gaat doen.

Ik heb geleerd dat je een open houding moet hebben en dat je flexibel bent en vertrouwt op je creativiteit om er iets moois van te maken. Dat is wel belangrijk. En ook dat je dingen op tijd afhandelt. Dat het snel weer voorbij is en je weer verder kan gaan als school en kunstenaar. Dat het niet maar blijft doorzeuren en niet eindigt.

Hoeveel verdient?

In hoofdstuk 1 staat een lijst van wat de bik'ers verwachten, of hoopten, te verdienen per maand in de cultuureducatie. Deze verwachtingen waren hoog maar liepen sterk uiteen. Een vaak genoemd inkomen was € 1000 euro per maand.

In het tweede interview gaven de bik'ers meteen al toe dat de ideeën die ze hadden over de verdiensten van bik werk niet helemaal realistisch waren. Maar niemand was ontevreden over wat ze verdiend hadden. Uurlonen waren zoals gewenst en dus waren de vergoedingen in de meeste gevallen in verhouding met het gedane werk. Vanzelfsprekend waren er verschillen in hoeveel de bik'ers verdienden, maar de bik'ers die de info paraat hebben, hebben in het eerste jaar het volgende verdiend:

- Gemiddeld € 1500 per maand
- Gemiddeld € 500 per maand
- Gemiddeld € 450 per maand
- Gemiddeld € 400 per maand
- Gemiddeld € 350 per maand

Toekomst

Na een jaar als bik'er gewerkt te hebben, hebben ze zelf inzicht gekregen in wat ze nou echt met het werken met kinderen willen. Daarom is alle geïnterviewden ook gevraagd of ze doorgaan met projecten op scholen. Helaas zijn niet alle bik'ers de laatste keer geïnterviewd, dus is niet van iedereen bekend of ze nog als bik'er werken.

Drie bik'ers gaven aan minder tijd te gaan besteden aan het doen van losse projecten op scholen. Een daarvan gaat al haar bik-tijd steken in haar bedrijf Cultura Nederland en wil alleen nog als het zo uitkomt een zelf project doen. De andere twee hebben een vaste aanstelling bij een kindercentrum en op een school en gaan minder tijd besteden aan losse projecten.

Naast dat ik blijf werken op een school, blijf ik korte projectjes doen. Ik ben een voorstander van korte projecten en die zijn ook niet zo duur. Het is wel zo dat ik kijk wat er binnenkomt.

Van de andere bik'ers gaan de meesten verder met het doen van projecten.

Ik ga door, want ik heb er ontzettend veel energie in gestopt. Ik weet gewoon dat ik een bijzondere gave heb met kinderen. Misschien moet ik nog een andere vorm vinden, maar ik ga zeker door.

Sommige willen wel voorkomen dat het werken op scholen de overhand krijgt over het werken als autonoom kunstenaar.

H3 Scholing

Alle bik'ers is gevraagd of ze nog behoefte hadden aan bijscholing na de bik opleiding. Omdat vanuit de bik opleiding voor de bik'ers duidelijk werd waar ze nog extra bijscholing behoefte hadden. begint dit hoofdstuk eerst met een gedeelte over de bik opleiding.

Bik opleiding

In de interviews is de bik'ers ook gevraagd of ze duidelijk iets gehad hadden aan de bik-opleiding. Eigenlijk gaf iedereen aan dat ze er enorm veel aan gehad hadden. Theoretisch gezien gaven ze aan dat ze op het gebied van pedagogiek, didactiek en het opzetten van projecten veel geleerd hadden.

Ik heb duidelijk iets gehad aan de opleiding. Vooral de hele pedagogische en didactische aspecten. Die taal sprak ik gewoon niet. Ik wist er gewoon niks van, behalve intuïtie. Maar er zijn gewoon methodes voor die je toch moet toepassen, dus daar heb ik wel veel aan gehad in die zin.

Daarnaast wordt de opleiding geprezen vanwege het onmiddellijk ervaring opdoen in de praktijk. De stages worden als beste leerschool gezien en daar hebben de bik'ers het meest geleerd. Dat waren de grootste leermomenten.

Slechts een van de bik'ers was echt niet te spreken over de opleiding en had een duidelijke mening hierover:

Ik ben gefrustreerd dat ik met een certificaat naar huis wordt gestuurd, maar niemand mij in die zin heeft begeleid. Er is geen echte feedback geweest. ik heb het gevoel dat ik het water in gestuurd wordt, zonder dat ik zelf het gevoel heb dat ik kan zwemmen. Zij zeggen tegen mij dat ik kan zwemmen en hier heb je je certificaat en je kan zwemmen. Ga het maar doen. Want we vinden dat je het hartstikke goed doet. Jullie vinden?! Jullie vinden helemaal niks, het is gewoon lucht. Ik ben iemand die iets heel terdege en doordacht doet en ik toets het en ik kijk het twintig keer na. Ik ga niet zomaar iets doen als ik er niet in geloof. Dus in die zin ben ik niet helemaal tevreden met de opleiding geweest.

Op de vraag of er zaken waren waar ze onverwacht achter waren gekomen die in de Bik opleiding wellicht behandeld hadden moeten worden kwamen eigenlijk drie onderwerpen naar boven: werken in de naschoolse opvang, het omgaan met lastige kinderen/groepen en de zakelijke kant van het werken als zelfstandige. Uit het onderzoek is gebleken dat veel van de bik'ers in de naschoolse opvang komen te werken. Anders dan in het binnenschoolse, ben je daar meestal alleen met de kinderen, in groepjes van 8 tot 12 leerlingen en hebben de kinderen er al een schooldag opzitten. Daar wordt in de opleiding weinig aandacht aan besteed.

De Bik opleiding heeft daar weinig aandacht aan besteed. De NSO vind ik wel een apart geval. Je bent veel zelfstandiger aan het werk. Als je bijvoorbeeld naar buiten gaat ben je heel verantwoordelijk, je moet goed opletten en er kunnen heel heftige kinderen tussen zitten. Ik vind het anders dan school.

Doordat hier meestal geen docent bij is wordt er van de bik'ers ook een beroep gedaan op hun pedagogische kwaliteiten. Dit was ook iets wat gemist werd door sommige bik'ers. Hoe kun je het best omgaan met een bepaalde leeftijd? Hoe ga je met lastige situaties om, bijvoorbeeld kinderen die geen interesse tonen en gaan vervelen? Een tip die gegeven werd was om rollenspelen te doen in de opleiding waardoor tijdens de opleiding hier meer ervaring in op wordt gedaan.

Verder gaf een enkele bik'er aan dat ze hadden gewild dat er iets meer aandacht besteed werd tijdens de opleiding aan de zakelijke kant van het werken als zelfstandige. Hierbij moet gedacht worden aan het factureren, omgaan met belasting, btw en het aanvragen van een VAR-WUO.

Bijscholing

De antwoorden op de vraag of ze onverwacht tegen zaken aan waren gelopen die in de bik opleiding wellicht behandeld zouden moeten worden, zijn ook meteen al antwoorden op de vraag of de bik'ers nog behoefte hadden aan bijscholing. De bik opleiding is echt een opleiding waarin je opgeleid wordt om samen met een docent een project op te zetten en uit te voeren. Het blijkt dat veel bik'ers in het naschoolse circuit werken, waar deze voorwaarden niet altijd zo zijn. Hierdoor kwam bij veel geïnterviewden de behoefte naar voren voor pedagogische bijscholing.

Vooral voor het naschoolse [zou het fijn zijn om meer pedagogische kennis te hebben]. In het begin ben je nieuw en dan gaat het wel en zijn ze afwachtend. Maar op een gegeven moment kennen ze je en worden ze onrustiger. Dan

merk ik wel dat het moeilijk is je grenzen aan te geven. Ze zeggen weleens: je moet als Hitler beginnen en als Jezus eindigen, maar dat is iets wat in niet in me heb. Dat moet je echt leren.

De mogelijkheid om aan een docent nog even te vragen wat de gebruiken en codes zijn van de school en waar de kinderen naar luisteren, is er vaak niet bij het naschoolse.

Naast pedagogische bijscholing zagen ook meerdere bik'ers bijscholing in het praten en uitwisselen met andere bik'ers. Er bleek een behoefte te zijn om te blijven communiceren met bik'ers onderling. Dit zou kunnen in de vorm van een terug-kom-dag of een netwerk. Op deze manier kunnen oude en nieuwe bik'ers van elkaar leren door het uitwisselen van ervaringen, zowel de goede als de minder goede.

Bijlage 1 De Bik'ers

De bik'ers die meegewerkt hebben aan het onderzoek:

- Nienke Brokke
- Rachel de Boer
- Sandra Dierx
- Daphne van Duivenboden
- Monique Hoogmoed
- Elma van Imhof
- Marlene van der Kooi
- Paul Maassen
- David Moir
- Isa TenHaeff
- Sander Teymant

Bijlage 2 Interviewopzetten

Interviewopzet eerste interviews

Naam geïnterviewde:

Vragen voor het werken op scholen

- Wat is uw kunstdiscipline?
- Wat is uw historie qua opleiding en werk?
- Hoe lang bent u al kunstenaar?
- Heeft u voordat u met de BIK-opleiding begon al met kinderen/jongeren gewerkt? Op scholen?
- Wat was jouw bron van inkomsten toen je aan de BIK-opleiding begon?
- Waarom bent u begonnen met de BIK-opleiding?
- Wat gaat u doen nu u de opleiding heeft afgerond?
- Wat voor projecten biedt u aan aan de scholen?
(Creatieve invulling? Educatieve aspect? Wat onderscheid u van anderen?)
- Doet u projecten voor zowel PO als VO?
- Hoe denkt u de scholen te bereiken? Hoe promoot u zichzelf?
- Bent u van plan om alleen in Amsterdam te werken of ook daarbuiten?

- Heeft u al gewerkt als BIK-er?
- Zo ja, hoe verliepen de gesprekken met de scholen?

- Heeft u het idee dat u voldoende weet hoe te onderhandelen met scholen?
- Wat zijn uw verwachtingen ten aanzien van het werken op scholen?
- Hoeveel dagen per week verwacht u te besteden aan BIK gerelateerd werk?
- Hoeveel vraagt u per uur? Hoeveel verwacht u per maand te verdienen?
- Is het uw enige bron van inkomsten of doet u het erbij? (altijd goed in de gaten houden of de werkzaamheden BIK gerelateerd zijn!)
- Hoe ga je naast het werk met de kinderen op school een inkomen genereren?
- Wat verwacht u bereikt te hebben over een jaar?

Interviewopzet tweede interviews (na 6 maanden)

Naam geïnterviewde:

- Heb je sinds het eerste interview gewerkt op scholen?

ZO JA:

Aard werkzaamheden

- op welke scholen (binnen of buiten Amsterdam)?
- Voor welke groepen en klassen?
- Voor hoe lang?
- Welk project? Jouw vaste projecten? Maatwerk?
- Heeft het werk de inkomsten gegenereerd die je verwacht had?
- Hoeveel heb je ermee verdiend per project of maand? Hoeveel heb je betaald gekregen per uur?
- Blijvende samenwerking aan overgehouden?
- Eigen discipline? Andere disciplines?
- Samengewerkt met andere BIK-ers?

Scholen

- Hoe is het werken op school bevallen?
- Hoe zijn de gesprekken vooraf met de scholen verlopen?
- Hoe ben je in contact met de scholen gekomen?
- Heb je problemen ondervonden bij het opzetten van de projecten met en voor scholen?

- Heb je problemen ondervonden bij de uitvoering van de projecten op de school?
- In hoeverre zijn jouw verwachtingen waargemaakt? Of heb je jouw verwachtingen bij moeten stellen?
- Zijn er zaken die je anders zou willen zien in het werken op scholen? Hoe zou idealiter het werken op scholen verlopen?

Overigen

- Heb je ooit opdrachten niet aangenomen? Zo ja, om welke reden? (financiën? Tijdsduur? Afstand?)
- Heb je nog andere BIK-gerelateerde werkzaamheden gedaan niet op een school?
- Heb je een ontwikkeling doorgemaakt door het werken als BIK-er? Wat heb je geleerd?
- Heb je gebruik gemaakt van het platform BIK Amsterdam? De andere BIK-ers daarbij aangesloten?
- Heb je werk gegenereerd via BIK-Amsterdam?

Bijscholing

- Heb je duidelijk iets gehad aan wat je geleerd hebt tijdens de BIK opleiding? Ben je achter zaken gekomen die je van tevoren niet had verwacht?
- Heb je behoefte aan extra bijscholing? Op welk gebied?

Mocca

- Heb je je aangemeld op de Mocca database?
- Ben je naar activiteiten georganiseerd door Mocca geweest?
- Weet je of je werk hebt gekregen via bijvoorbeeld de Mocca markt of de database?
- Wat zou je van Mocca willen? (Ondersteuning? Informatie?)

Toekomst

- Ga je door met het doen van projecten voor scholen?
- Ga je vanaf nu jouw werkwijze wijzigen? Zo ja, hoe en waarom?
- Wat verwacht je nog te bereiken in het komende half jaar?

ZO NEE:

- Heb je een verklaring voor het feit dat je het afgelopen half jaar niet op scholen hebt gewerkt?
- Hoe heb je geprobeerd in contact te komen met scholen?
- Heb je ooit opdrachten niet aangenomen? Zo ja, om welke reden? (financiën? Tijdsduur? Afstand?)
- Heb je andere BIK-gerelateerde werkzaamheden gedaan niet op een school?
- Heb je gebruik gemaakt van het platform BIK Amsterdam? De andere BIK-ers daarbij aangesloten?
- In hoeverre zijn jouw verwachtingen waargemaakt? Of heb je jouw verwachtingen bij moeten stellen?

Bijscholing

- Heb je duidelijk iets gehad aan wat je geleerd hebt tijdens de BIK opleiding? Ben je achter zaken gekomen die je van tevoren niet had verwacht?
- Heb je behoefte aan extra bijscholing? Op welk gebied?

Mocca

- Heb je je aangemeld op de Mocca database?
- Ben je naar activiteiten georganiseerd door Mocca geweest?
- Weet je of je werk hebt gekregen via bijvoorbeeld de Mocca markt of de database?

- Wat zou je van Mocca willen? (Ondersteuning? Informatie?)

Toekomst

- Ga je door met het doen van projecten voor scholen?
- Ga je vanaf nu jouw werkwijze wijzigen? Zo ja, hoe en waarom?
- Zijn er zaken die je anders zou willen zien in het werken op scholen? Hoe zou idealiter het werken op scholen verlopen?
- Wat verwacht je nog te bereiken in het komende half jaar?

Interviewopzet afsluitende interview (na 1 jaar)**Naam geïnterviewde:**

- Heb je sinds het laatste interview gewerkt op scholen?

ZO JA:**Aard werkzaamheden**

- op welke scholen (binnen of buiten Amsterdam)?
- Voor welke groepen en klassen?
- Voor hoe lang?
- Welk project? Jouw vaste projecten? Maatwerk?
- Heeft het werk de inkomsten gegenereerd die je verwacht had?
- Hoeveel heb je ermee verdiend? Hoeveel heb je betaald gekregen per uur?
- Blijvende samenwerking aan overgehouden?
- Samengewerkt met andere BIK-ers?

Scholen

- Hoe is het werken op deze scholen bevallen?
- Hoe zijn de gesprekken vooraf met de scholen verlopen?
- Hoe ben je in contact met de scholen gekomen?
- Heb je problemen ondervonden bij het opzetten van de projecten met en voor scholen?
- Heb je problemen ondervonden bij de uitvoering van de projecten op de school?
- Zijn er zaken die je anders zou willen zien in het werken op scholen?

Overigen

- Heb je opdrachten niet aangenomen? Zo ja, om welke reden? (financiën? Tijdsduur? Afstand?)
- Heb je nog andere BIK-gerelateerde werkzaamheden gedaan niet op een school?
- Heb je een ontwikkeling doorgemaakt door het werken als BIK-er? Wat heb je geleerd?

ZO NEE:

- Heb je een verklaring voor het feit dat je het afgelopen half jaar niet op scholen hebt gewerkt?
- Hoe heb je geprobeerd in contact te komen met scholen?
- Heb je ooit opdrachten niet aangenomen? Zo ja, om welke reden? (financiën? Tijdsduur? Afstand?)
- Heb je andere BIK-gerelateerde werkzaamheden gedaan niet op een school?

Bijscholing

- Ben je achter zaken gekomen die je van tevoren niet had verwacht?
- Heb je behoefte aan extra bijscholing? Op welk gebied?

Mocca

- Heb je je aangemeld op de Mocca database?
- Ben je naar activiteiten georganiseerd door Mocca geweest?

- Weet je of je werk hebt gekregen via bijvoorbeeld de Mocca markt of de database?
- Wat zou je van Mocca willen? (Ondersteuning? Informatie?)

Afgelopen jaar

- Hoe zou jij het afgelopen jaar als BIK-er omschrijven?
- Zijn jouw verwachtingen waargemaakt over hoe het zou zijn om als BIK-er op scholen te werken?
- Hoeveel heb je gemiddeld per maand verdiend met BIK? Is dat naar tevredenheid?
- Heb je er vertrouwen in dat je in de toekomst dit kan blijven doen en er voldoende financiële armslag mee krijgt?

Toekomst

- Ga je door met het doen van projecten voor scholen?
- Ga je vanaf nu jouw werkwijze wijzigen? Zo ja, hoe en waarom?
- Wat verwacht je nog te bereiken in het komende half jaar?